

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ รัฐวิสาหกิจที่ดูแลคนไทย

ใต้ร่มพระบารมี: ในหลวงรัชกาลที่ ๙ กับการสาธารณสุขไทย

ใต้ร่มพระบารมี: ในหลวงรัชกาลที่ ๙ กับการสาธารณสุขไทย

ชื่อเรื่อง	ได้รับพระบรมราชโองการที่ ๔ กับการสาธารณสุขไทย
บรรณาธิการ	โภ哥มาตร จังเสถียรทรัพย์
เรียนเรียง	สุจิตรา ปัญญา บงกช เวริญรัตน์ ธรรมวรรณ พิมา
ภาพประกอบ	เรืองศักดิ์ ดวงพา ประมิตร ดวงพา
ออกแบบปูเปลี่ยน	เรืองศักดิ์ ดวงพา
ผู้อำนวยการ	ภาวิณี สวัสดิมานนท์ รัชบุช จุฑามณี
สนับสนุนโดย	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
พิมพ์ที่	บริษัท หนันสือตีวัน จำกัด
พิมพ์ครั้งแรก	เดือน มกราคม ๒๕๖๑
จำนวนพิมพ์	๕,๐๐๐ เล่ม
จัดพิมพ์โดย	โครงการแรงบันดาลใจการสร้างสุขภาวะจากพระราชกรณียกิจของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
ดำเนินงานโดย	อาคารศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ เลขที่ ๙๙/๔ ซอยงามดุ才 ๔ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ ๑๐๑๒๐ โครงการแรงบันดาลใจการสร้างสุขภาวะจากพระราชกรณียกิจ ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โทรศัพท์ ๐๘-๕๕๐-๑๓๕๒ โทรศัพท์ ๐๘-๕๕๐-๑๙๙๙ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ห้องหมายเหตุสาธารณะสุขแห่งชาติ

คำนำ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จขึ้นทรงพระราชนิพิธ์ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ พระราชกรณียกิจในระยะแรกเกือบทั้งหมดล้วนเกี่ยวข้องกับการสาธารณสุขและการพัฒนาสุขภาพของประชาชน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ พระองค์พระราชนิพนธ์ “ยามเย็น” ให้กับสมาคมการต่อต้านวัณโรคแห่งประเทศไทย เพื่อใช้ในการหาทุนช่วยเหลือโครงการรณรงค์ต่อต้านวัณโรคแห่งชาติ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ พระองค์พระราชนิพนธ์ส่วนพระองค์ในการก่อสร้างตึก “มหิดลวงศานุสรณ์” เพื่อใช้ในการผลิตวัสดุซึ่งใช้ในการป้องกันวัณโรค ภายหลังจากนั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ พระองค์ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ โปรดฯ ให้拿出 ๕๐๐,๐๐๐ บาท ให้กับโรงพยาบาลชั้นนำที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย เพื่อหารายได้ในการสร้างตึกอาสาพัฒนา ให้กับสถาบัน “ราชประชานาถ” เพื่อใช้ในการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ให้นำไปใช้ก่อตั้งสถาบัน “ราชประชานาถ” เพื่อใช้ในการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง

นอกจากนี้แล้ว พระองค์ทรงเริ่มน่วยแพทย์พระราชนิพนธ์ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยนำแพทย์ไปให้การรักษาในห้องถินที่ห่างไกล มีการก่อตั้งโครงการแพทย์หลวงเคลื่อนที่พระราชนิพนธ์รักษาราษฎร์ จนเป็นต้นแบบเดียว “แพทย์พระราชนิพนธ์” และถูกยกย่องเป็นจุดเด่นของแนวคิดอาสาสมัครและการทำงานเพื่อมุ่งยกระดับในด้านการสร้างเสริมสุขภาพ พระองค์ทรงให้ความสำคัญและปฏิบัติในแบบที่เป็นแบบอย่างแก่ประชาชน โดยทรงออกกำลังกายด้วยกีฬาประเภทต่าง ๆ รวมถึงทรงเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาเรือใบ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่นักกีฬาด้วย

ภายหลังการสำรวจของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นช่วงเวลาสำคัญที่จะรวบรวมพระราชนิพนธ์ต่าง ๆ ของประเทศ เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้กับผู้คน อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาและเรียนรู้อีก โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้เลือกที่นี่ความสำคัญดังกล่าว จึงได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดทำ “โครงการแรงบันดาลใจการสร้างสุขภาวะจากพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช” ขึ้น เพื่อน้อมนำความเป็นต้นแบบการสร้างเสริมสุขภาวะของพระองค์มาเป็นแรงบันดาลใจให้แก่ผู้คน

“ได้รับพระบรมราชโองการที่ ๔ กับการสาธารณสุขไทย” ที่นี่ในผลผลิตจากการดำเนินงาน ที่รวมเรื่องราวและพระราชกรณียกิจด้านการสาธารณสุข รวมทั้งแบบอย่างด้านสุขภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงปฏิบัติตลอดช่วงเวลาของการเสด็จขึ้นทรงพระราชนิพนธ์ที่ยาวนานกว่า ๗๐ ปี อันควรค่าแก่การน้อมรำลึก และบันทึกไว้ในความทรงจำของชาวไทยตลอดไป

นายแพทย์โภ哥มาตร จังเสถียรทรัพย์
ผู้อำนวยการสำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ

สารบัญ

- ๕ คำนำ
- ๙ การปราบวัณโรค
- ๑๙ งานราชประชามาสัย
- ๒๙ มูลนิธิอานันท์พิคอล
- ๓๕ เรื่องเวชพาหนะ
- ๔๑ การปราบอหิตาดกโรค
- ๔๕ การสนับสนุนการสร้างโรงพยาบาล
- ๕๓ หน่วยแพทย์เคลื่อนที่พระราชทาน
- ๖๗ โรงเรียนแพทย์แผนโบราณ วัดเชตุพน (วัดโพธิ์)
- ๗๓ แบบอย่างด้านสุขภาพ
- ๗๗ รางวัลและพระเกี้ยรติคุณระดับโลกทางด้านการแพทย์และสาธารณสุข

“...การแพทย์และการสาธารณสุข
เป็นพื้นฐานสำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาประเทศ
ไม่มีประเทศใดในโลกจะเจริญก้าวหน้าได้อย่างสมบูรณ์แบบ
หากประชากรในประเทศนั้นฯ ยังมีสุขภาพอนามัยที่ไม่ดีพอ”

พระบรมราโชวาทในงานพิธีพระราชทานรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๘
ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท วันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๐

พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ในช่วงแรกหลังเสด็จขึ้นครองราชย์ในปี พ.ศ.๒๕๔๘ โดยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุขและการพัฒนาสุขภาพของประชาชน เพราะเป็นช่วงที่ประเทศไทยอยู่ในสภาพด้อยพัฒนา ประชาชนยังเจ็บป่วยและเสียชีวิตจากโรคที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีนโรคติดเชื้อ และภาวะขาดอาหาร พระองค์ทรงทราบนักและเป็นห่วง民生นิกรชาวไทย จึงพระราชทานโครงการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพให้กับประชาชนเป็นจำนวนมาก

การปราบวัณโรค

๑๐ | ได้รับพระบรมมิ: ในหลวงรัชกาลที่ ๙ กับการสาธารณสุขไทย

ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการป้องกันและรักษาโรคปอดมาเป็นเวลากว่า ๕๐ ปี ตั้งแต่ัยเยาว์เด็กจนเดลิงด้วยราชสมบัติ พระองค์ทรงทราบว่าชาติไทยเป็นวัณโรคกันมาก อิกหั้นไม่มีความรู้ในการดูแลรักษาสุขภาพอนามัย และขาดแคลนยาลักษณะโรค พระองค์จึงพระราชทานพระราชนครินทร์และสิ่งของต่างๆ พระองค์เพื่อนำไปใช้ในงานต่อต้านวัณโรค

ได้รับพระบรมมิ: ในหลวงรัชกาลที่ ๙ กับการสาธารณสุขไทย | ๑๑

เพลงพระราชนิพนธ์ยามเย็น (Love at Sundown)

ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงพระราชนิพนธ์ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อมให้พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ นิพนธ์คำร้องภาษาไทย และท่ามถุที่สูงนพุณ ทองใหญ่ ณ อุบลฯ แต่งคำร้องภาษาอังกฤษ แล้วพระราชทานให้ นายเอื้อ สุนทรสนานนำออกบรรเลง ในงานของสมาคมปริ瓦ณโรค ณ เวทีลีลาศ สวนอัมพร เมื่อวันเสาร์ที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อหาเงินสนับสนุนช่วยเหลือโครงการรณรงค์ต่อต้านวัณโรคแห่งชาติ

นอกจากเพลงยามยืนแล้ว พระองค์ยังพระราชทานแบบจำลอง “เรือรบหลวงศรีอยุธยา” ที่เป็นงานฝีพระหัตถ์ของพระองค์อุ่นมาประมูล เพื่อนำรายได้สมทบทุนในการต่อต้านวัณโรคด้วย

ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงสนพระทัยการป้องกันและรักษาเด็กโรคเป็นอย่างมาก เมื่อวันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๓ ทรงมีพระราชบรมราชกับหลงพยุงเวชศาสตร์ อธิบดีกรมสาธารณสุขแนะนำว่า
“คุณหลวง วันโรคสมัยนี้มี牙รักษากันได้เต็มขาดหรือยัง ยานะไรขาด ถ้าต้องการ ฉันจะหาให้อีก ฉันอยากรื้นการแพทย์ของเมืองไทยเจริญมากๆ”

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ พระองค์พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในการก่อสร้างตึก “มหิดลวงศานุสรณ์” โดยพระราชทานตึกให้สถาปัตย์ไทย เพื่อใช้เป็นท้องบัญชาติการผลิตวัคซีน BCG ที่ได้ใช้ในการป้องกันวัณโรค

ตึกมหิดลวงศานุสรณ์

สร้างเสร็จเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ และในวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๖ ในหลวงรัชกาลที่ ๙ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินจากพระที่นั่งอัมพรสถานมายังสถานเสาวภาคลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา เพื่อเปิดตึกมหิดลวงศานุสรณ์

งานราชประชาสามัชัย

ตั้งแต่นั้นมา ตีกมทีคลังความสุรนารีถูกใช้เป็นห้องปฏิบัติการเพื่อผลิตวัคซีน BCG ซึ่งต่อมาองค์กรอนามัยโลก หรือ WHO ได้ให้การรับรองคุณภาพวัคซีน BCG ที่ผลิตในประเทศไทย และจากนั้นกองทุนสงเคราะห์เด็กแห่งสหประชาชาติ หรือ UNICEF ก็ได้นำวัคซีนดังกล่าวไปใช้ในต่างประเทศด้วย

ประชาชนชาวไทยจำนวนมากประสบเคราะห์กรรมความทุกข์ทรมานจากการป่วย และมีคนในครอบครัวป่วยด้วยโรคเรื้อรัง เนื่องจากผู้ป่วยเป็นโรคเรื้อรัง จะมีอาการหูหนาตาเลือด เป็นแผลมีน้ำเหลือง อันเป็นที่น่ารังเกียจและหาดักล้างแก่นทั่วไป อีกทั้งในบ้านปลายยังทำให้เกิดความพิการถึงขั้นนิ่วๆ จนยกบุป เป็นต้น

ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงเล็งเห็นความลำบากทุกข์ยากของพสกนิกรที่ต้องประสบภัยโรคติดต่อดังกล่าว ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จ่ายภาษณ์ส่วนพระองค์ชุดหนึ่ง ณ ศาลาเฉลิมกรุง และพระราชทานรายได้จาก การจ่ายภาษณ์จำนวน ๔๔๔,๖๐๐.๕๐ บาท เพื่อก่อสร้างตึกอาสน์ทมหิดล ที่โรงพยาบาลศิริราช แต่ก็ไม่เพียงพอ พระองค์ทรงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ พร้อมเงินผู้ร่วมบริจาคโดยเด็ดขาดเพียงเดียว รวมจำนวนทั้งสิ้น ๑,๔๔๔,๕๑ บาท

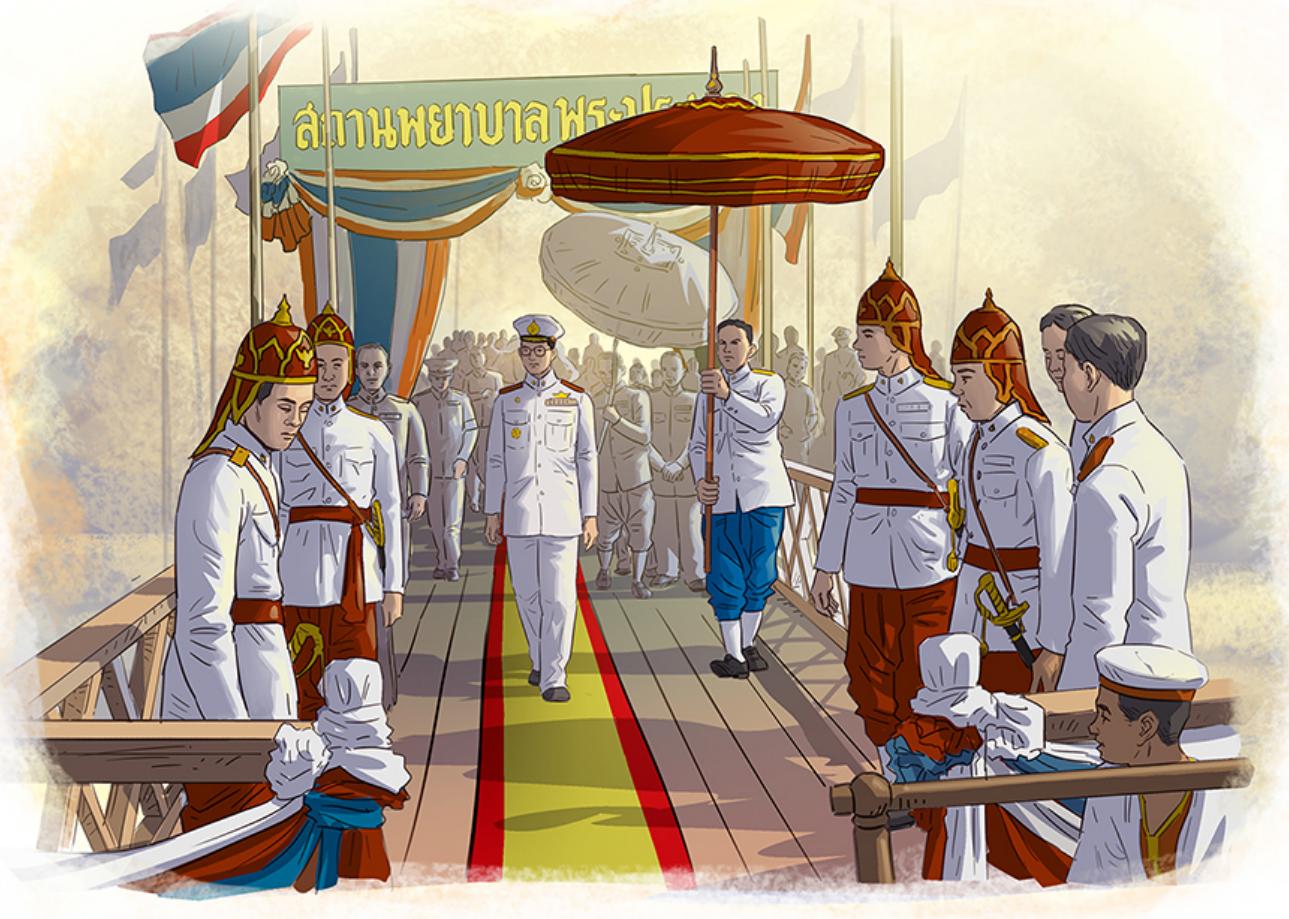
โดยวันที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ในหลวงรัชกาลที่ ๙ เสด็จพระราชดำเนิน เป็นองค์ประธานเปิดอาคาร “อาสน์ทมหิดล” ณ โรงพยาบาลศิริราช

ตึกอานันทมหิดล ใช้เป็นศูนย์รักษาเด็กที่ป่วยเป็นโรคติดต่อ

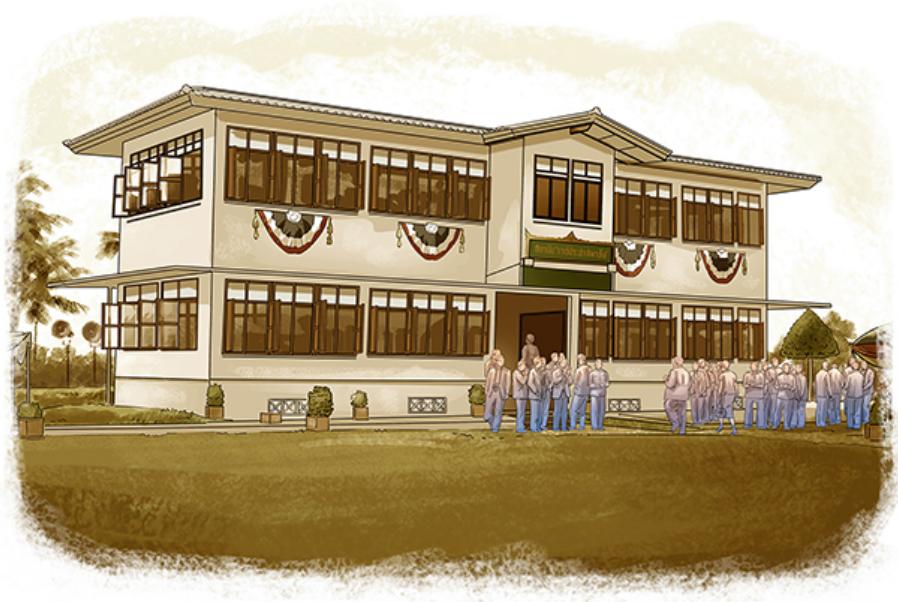
ภายหลังจากการสร้างตึก อานันทมหิดล มีเงินเหลือจำนวน ๑๔๕,๐๖๔.๗๕ บาท ในหลวงรัชกาลที่ ๙ จึงพระราชทานเงินจำนวนนี้ เพื่อสร้างสถาบันอบรมเจ้าหน้าที่และค้นคว้าเกี่ยวกับโรคเรื้อรังที่สถานพยาบาลพระประแดง ในวงเงิน ๑ ล้านบาท และมีผู้โดยเด็ดขาดราชกุศลครั้งนี้ถูกเป็นจำนวนมาก

๒๔ | ได้รับพระบรมราชโองการในหลวงรัชกาลที่ ๙ กับการสาธารณสุกษาไทย

หลังตึกสร้างเสร็จ ในวันที่ ๑๖ มกราคม ปี พ.ศ. ๒๕๐๓
ในหลวงรัชกาลที่ ๙ เสด็จพระราชดำเนินนิเปิดสถาบัน และได้
พระราชทานนามสถาบันแห่งนี้ว่า สถาบัน “ราชประชารਸภ์”
อันหมายถึง พระมหากรุณาธิคุณ (ราช) และประชาชน (ประชา)
ย้อมเพิงพาหะยื่งกันและกัน (สมاسภ์)

ได้รับพระบรมราชโองการในหลวงรัชกาลที่ ๙ กับการสาธารณสุกษาไทย | ๒๕

สถาบันราชประสาทมัย

เป็นสถาบันอบรมเจ้าหน้าที่และค้นคว้าเกี่ยวกับโรคเรื้อน โดยมีห้องทดลอง 4 อาคาร ประกอบด้วย อาคารสำหรับทำการสอนและอบรมเจ้าหน้าที่ อาคารที่ใช้เป็นสถานค้นคว้าเกี่ยวกับโรคเรื้อน อาคารที่ใช้ทำสิ่งของบ้านดัดและกิจการเกี่ยวกับรังสี และอาคารที่ใช้เป็นที่พักอาศัยของเจ้าหน้าที่

นอกจากการพัฒนาพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในการศึกษาป้องกันและควบคุมโรคเรื้อนแล้ว พระองค์ทรงเป็นพลังสำคัญในการเปลี่ยนทัศนคติต่อโรคเรื้อน ด้วยการรับพวงมาลัยด้วยมือที่ผู้ป่วยทุกเก้าทุกกระหม่อมถ่ายด้วยพระองค์เอง

มูลนิธิอาณัทมหิดล

นายแพทย์ธีระ รามสูตร ผู้เชี่ยวชาญที่อุทิศชีวิตให้การทำงานด้านโรคเรื้อรังมาตลอดชีวิตเล่าไว้ว่า
“พระองค์ทรงสัมผัสตัวผู้ป่วย มีพระราชดำรัสกับผู้ป่วย และเย้มพระสรวลให้ การเสด็จเยี่ยมผู้ป่วยนี้
เป็นสิ่งสำคัญ พระองค์ทรงพยายามให้เห็นว่าไม่เคยทรงรังเกียจผู้ป่วยเหล่านี้ และประชาชนก็เห็น
และยังสำคัญด้วยที่จะให้คณแพทย์ได้เห็นภาพนี้ เพราะแพทย์เองก็กลัว”

ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงห่วงใยในสวัสดิภาพและความเป็นอยู่ของพสกนิกร ทรงทราบว่าประเทศไทยต้องมีผู้เชี่ยวชาญให้ทำการขั้นสูง จึงควรส่งเสริมและสนับสนุนทุนให้นักศึกษาที่แสดงความสามารถได้อย่างยอดเยี่ยม มีโอกาสไปศึกษาวิชาการขั้นสูงบางวิชา ณ ต่างประเทศ เมื่อสำเร็จการศึกษากลับมาแล้ว จะได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชาการที่ศึกษามา

ด้วยพระราชดำริตามนัยที่กล่าวนี้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ โปรดพระบรมราชโองค์ทรงโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้แก่นักศึกษาแพทย์เป็นประจำ และขยายสู่แขนงต่าง ๆ

(พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ ๙)

ในวันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๖ พระองค์ได้มีพระบรมราชโวหารนิจัยให้เปลี่ยนสภาพจาก “ทุน” เป็น “มูลนิธิ” ซึ่งว่า มูลนิธิอาบันนท์พิคอล โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชหัตถรัมย์ส่วนพระองค์เป็นทุนเงินแรกจำนวน ๖๐,๐๐๐ บาท ในการจัดตั้งมูลนิธิฯ เพื่อเป็นพระบรมราชานุสรณ์แด่พระบรมราชูปถัมภ์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระอัฐมรามาธิบดินทร

ก่อนไปศึกษาในต่างประเทศ คณะกรรมการประจำแผนกวิชาที่ได้รับพระราชทานทุนเข้าฝึกหัดของอุดลต์พระบาท เพื่อรับพระราชทานพระบรมราชโวหาร ครั้นเมื่อสำเร็จการศึกษามาแล้ว พระองค์ทรงโปรดให้เข้าฝึกหัดของอุดลต์พระบาท กราบบังคมทูลรายงานทุกคน

เรือเวชพาหน៍

ทุนบุคลวิจัยนักที่ดีได้มอบแก่ผู้ที่จบปริญญาตรีแล้วมีความสามารถทางวิชาการยอดเยี่ยมและมีคุณธรรมสูง
ได้มีโอกาสไปศึกษาวิชาความรู้ให้ลึกขึ้นสูงสุดในประเทศที่พัฒนาแล้ว ผู้ที่ได้สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศจะกลับมา^{ใช้วิชาความรู้ที่ได้เป็นประโยชน์แก่สังคมประเทศชาติในหลายด้าน ที่มีเชื่อเสียงเกียรติคุณเป็นที่รู้จักในวงสังคม}
ก็มีจำนวนไม่น้อยเช่นกัน

ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงมีพระราชประภากว่า ราชภูมิที่มีบ้านเรือนอยู่ตามลำเนาในหลายด้านคลองตันอยู่ได้เดียวไม่มีทางหลวงเชื่อมต่อจังหวัดแม้ว่าจะมีการคมนาคมติดต่อกับจังหวัดทางน้ำได้ แต่ยังห่างไกลโรงไฟฟ้าและประจำจังหวัดมาก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้บริษัทอุตสาหกรรมแห่งชาติ จำกัด ต่อเรื่องนี้ขึ้นด้วยพระราชห่วงใยส่วนพระองค์ เพื่อพระราชทานให้สถาปัตยกรรมไทยใช้เป็นหน่วยเคลื่อนที่รักษาพยาบาลประชาชนตามลำน้ำ ต่าง ๆ โดยพระราชทานชื่อว่า “เวชพาหนะ” (อ่านว่า เวด-ชะ-พา)

พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธีพระราชทานเรือและทรงเจิมเรือ ในวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘ เวลา ๑๖.๐๐ น. ท่าวัวสุก ริมแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำเจ้าพระยา ให้แล้วได้เริ่มออกปฏิบัติงานทันที ที่จังหวัดนนทบุรี

๓๘ | ได้รับพระบรมมิ: ในหลวงรัชกาลที่ ๙ กับการสาธารณสุขไทย

เรือเวชพาหนะ

เรือเวชพาหนะเป็นเรือไม้ ๒ ชั้น ขนาดกว้าง ๓.๔๑ เมตร ยาว ๑๕.๖๙ เมตร สูง ๓.๗๕ เมตร กินน้ำลึก ๐.๘๕ เมตร เครื่องยนต์ดีเซล ให้力ต้า ๖ สูบ ๒๐๐ แรงม้า บรรทุกพนักงานเรือและผู้โดยสารได้ รวม ๓๐ คน ความเร็ว ๑๒ น้อตต่อชั่วโมง ด้านข้างของเรือทั้งสองด้านมี ข้อความบนแผ่นป้ายเขียนติดไว้ว่า “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานเรือลำนี้ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๘ เพื่อใช้บรรเทาทุกข์และรักษา ประชาชน โดยไม่คิดมูลค่าใด ๆ ทั้งสิ้น” เพื่อให้ผู้รับบริการได้รับรู้และ รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ

ได้รับพระบรมมิ: ในหลวงรัชกาลที่ ๙ กับการสาธารณสุขไทย | ๓๙

การปราบอหิวาตกโรค

เรือพระราชทานเวชพาหน៍ ปฏิบัติงานครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม - ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ที่จังหวัดนนทบุรี และครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ ๒๒ - ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ที่จังหวัดอ่างทอง โดยปฏิบัติงาน รวมทั้งสิ้น ๑๓๗ ครั้ง ใน ๑๘ จังหวัด ได้แก่ นนทบุรี สุพรรณบุรี นครสวรรค์ กรุงเทพมหานคร สมุทรสาคร ฉะเชิงเทรา พระนครศรีอยุธยา ปราจีนบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี กาญจนบุรี ลพบุรี อ่างทอง ราชบุรี ปทุมธานี สมุทรสงคราม นครปฐม และอุทัยธานี มีผู้มารับบริการตรวจรักษาโรค ฝังเข็ม ให้ภูมิคุ้มกันโรค และบริการทางทันตกรรม รวมทั้งสิ้น ๓๑๗,๙๘๔ ราย

หน่วยเฝ้าระวังอุบัติเหตุ

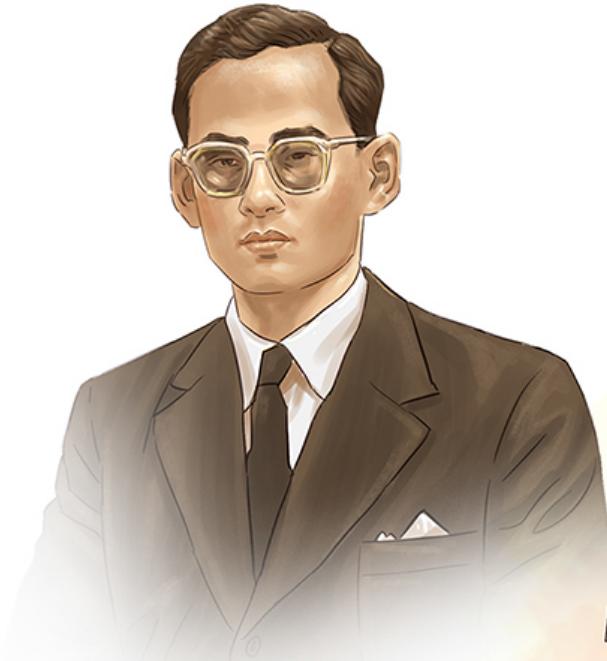
พระองค์ทรงจัดหน่วยฉีดวัคซีนป้องกันอุบัติเหตุแก่ประชาชนในบริเวณพระตำหนักจิตรลดาหรูหรา และตามท้องที่ต่าง ๆ เช่น อําเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดหน่วยฉีดวัคซีนตามเดือนพระราชดำริเนื่อยืมรายวันในจังหวัดภาคใต้ด้วย

การสนับสนุนการสร้างโรงพยาบาล

พระองค์พระราชทานเครื่องผลิตน้ำกัลลัน เพื่อทำน้ำเกลือรักษาผู้ป่วยหิวातกโรคแก้โรงพยาบาล
พระมงกุฎเกล้า ๑ เครื่อง และโรงพยาบาลสังกัด กระทรวงสาธารณสุข ๑ เครื่อง และได้พระราชทานน้ำเกลือ
และเงิน เพื่อซื้อเวชภัณฑ์ เครื่องมือแพทย์ และเครื่องให้เกลือแก่กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

นอกจากนั้นแล้ว พระองค์ได้พระราชทานเงินแก่กรอบครัวผู้ด้วยหิวातกโรค เพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพ
ต่อไปอีกด้วย

อาคารราชสาทิส ณ โรงพยาบาลสมเด็จเจ้าพระยา

ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานรายได้จากการขายภายนตร์ส่วนพระองค์ชุดเดิมประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐ จำนวน ๔๐๙,๐๗๑.๕๐ บาท สร้างอาคารคนไข้พิเศษชั้น ๑ หลัง ณ โรงพยาบาลสมเด็จเจ้าพระยา ถนนสุรศรี และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามอาคารหลังนี้ว่า “ราชสาทิส”

ในการก่อสร้างอาคารคนไข้พิเศษดังกล่าว ได้ใช้เงินพระราชทาน สมทบทกับเงินของผู้ร่วมบริจาค โดยเดิมจะพระราชทาน แล้วเงินนำรุ่งของ โรงพยาบาลเป็นค่าก่อสร้างรวมทั้งสิ้น ๕๐๐,๐๐๐ บาท

อาคารราชสาทิส เป็นตึกที่หันมาย ทำให้การรักษาผู้ป่วย มีประสิทธิภาพดีขึ้น และมีความสะดวกสบายยิ่งขึ้นด้วย

๔๔ | ได้รับพระบรมราชโองการที่ ๙ กับการสาธารณสุขไทย

สถาบันประสาทวิทยา (โรงพยาบาลประสาท พญาไท)

ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงสนพระราชนฤทธิ์ในปัญหาผู้ป่วยทางประสาทที่จำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานรายได้จากการถ่ายภาพ yen ต่อพระองค์ทูลเสด็จเยือน เวียดนาม อินโดเนเซีย และมาเลเซียจำนวนเงิน ๘๕๐,๐๐๐ บาท ให้แก่โรงพยาบาลประสาท พญาไท เพื่อใช้จ่ายในการปรับปรุง และขยายโรงพยาบาลให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทั้งในการบำบัด ป้องกัน รวมทั้งการวิจัยเกี่ยวกับโรคทางประสาท

กระทรวงสาธารณสุขได้ใช้เงินพระราชทาน และเงินที่มีผู้มาบริจาคโดยเสด็จพระราชดำเนินกับเงินที่ราชการสมทบทั้งสิ้น ประมาณ ๒ ล้านบาท สร้างตึกวิจัยประสาทวิทยาขึ้นที่โรงพยาบาล ประสาท พญาไท

โรงพยาบาลประสาท พญาไท

ตึกวิจัยประสาทวิทยาที่ถูกสร้างขึ้นเป็นอาคาร ๕ ชั้น ประกอบด้วยห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ๓ ชั้น และห้องคนไข้ ๒ ชั้น

ในหลวงรัชกาลที่ ๙ และสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ อาคารหลังนี้ เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๐๙ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมอันหาที่สุดมีดี

ได้รับพระบรมราชโองการที่ ๙ กับการสาธารณสุขไทย | ๔๕

โรงพยาบาลพรे

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ในหลวงรัชกาลที่ ๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานรายได้จากการถ่ายภาพนิร์ส์ ส่วนพระองค์ชุดเดิจประพาสเห็นอ สมทบกับเงินทุนสะสมของโรงพยาบาลพรे สร้างอาคารผู้ป่วยหนึ่งหลัง ณ โรงพยาบาลพรे

อาคารราชประชานุสรณ์

ใน พ.ศ. ๒๕๐๔ ในหลวงรัชกาลที่ ๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานรายได้จากการถ่ายภาพนิร์ส์ ส่วนพระองค์ชุดเดิจเมื่อประเทศใกล้เคียง จำนวน ๑๔,๓๒๑ บาท สมทบกับเงินทุนสะสมของโรงพยาบาลป ราเจนบุรี ๕๖,๖๗๙ บาท สร้างอาคารผู้ป่วยหนึ่งหลัง ณ โรงพยาบาลป ราเจนบุรี และโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามอาคารหลังนี้ว่า “ราชประชานุสรณ์”

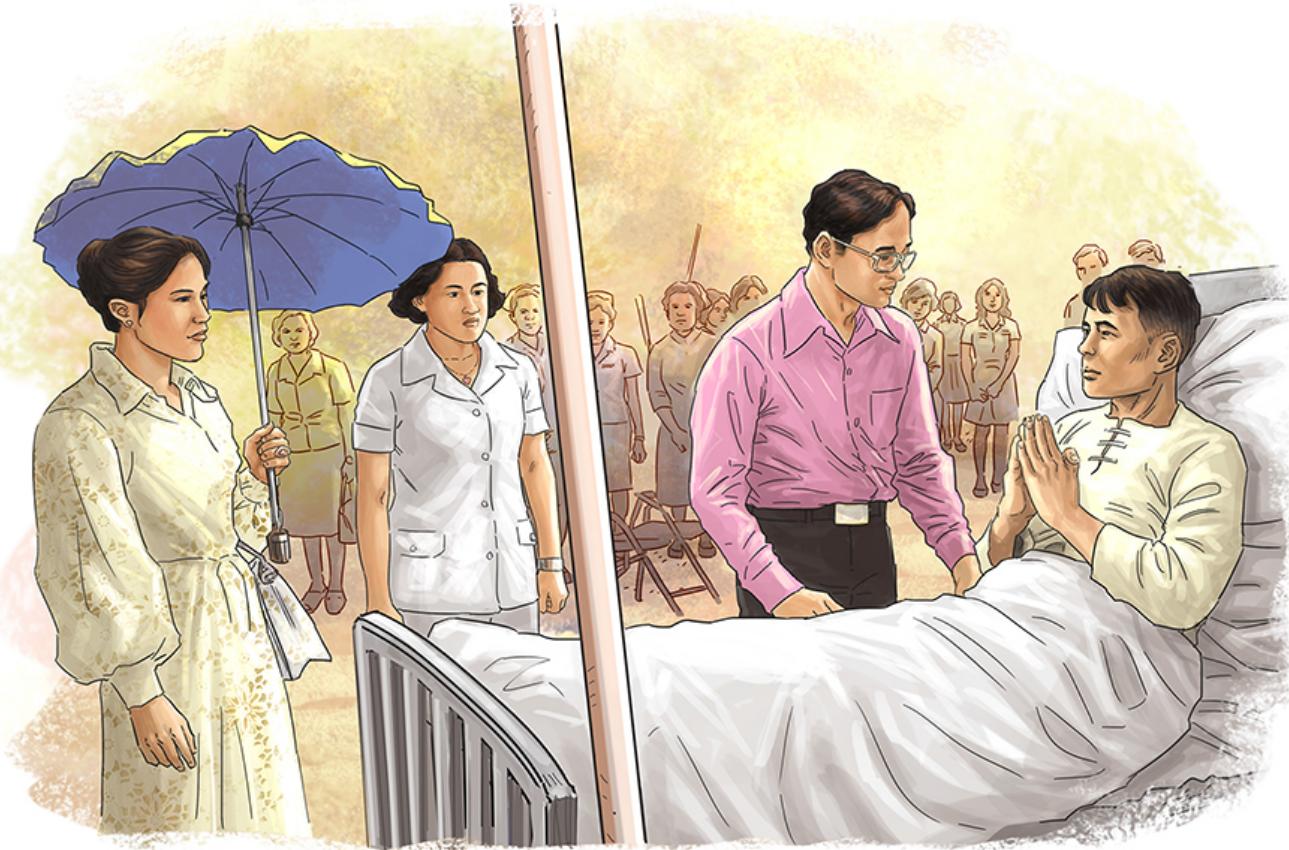
เรือนราชทัย

ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานรายได้จากการถ่ายภาพ yen tr ส่วนพระองค์ ชุดเดิจเยือนเวียดนาม อินโดนีเซีย และพม่า สมทบทับเงินที่พ่อค้าหนาติบริจาคโดยเสด็จพระราชกุศล และเงินงบประมาณของจังหวัดบุรีรัมย์ รวมทั้งสิ้น ๑๕๐,๓๓๕ บาท ทำการก่อสร้างเรือนคลอดบุตรชั้น ณ โรงพยาบาลบุรีรัมย์ โดยสามารถรับผู้ป่วยได้ ๒๕ เตียง และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนาม อาคารหลังนี้ว่า “เรือนราชทัย”

๔๒ | ได้รับพระบารมี: ในหลวงรัชกาลที่ ๙ กับการสาธารณสุขไทย

หน่วยแพทย์เคลื่อนที่พระราชทาน

โครงการแพทย์หลวงเคลื่อนที่พระราชทาน

โครงการพระราชดำริโครงการนี้เกิดขึ้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ขณะที่ในหลวงรัชกาลที่ ๙ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐาน ประทับแรม ณ พระราชวัง ไกลกังวล หัวหิน และทรงพบว่าราษฎรจำนวนมากขาดการดูแลรักษา ในด้านสุขภาพอนามัย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดเจ้าหน้าที่แพทย์ พยาบาล เครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนยาธารากษาโรค ไปปั่งท้องถิ่นทุกวันตار ในจังหวัดเพชรบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ฯลฯ เพื่อให้การตรวจจักษราษฎร ซึ่งขณะนั้นยังไม่มีหน่วยแพทย์ของทางราชการเข้าไปถึงท้องที่

โครงการหน่วยแพทย์พระราชทาน

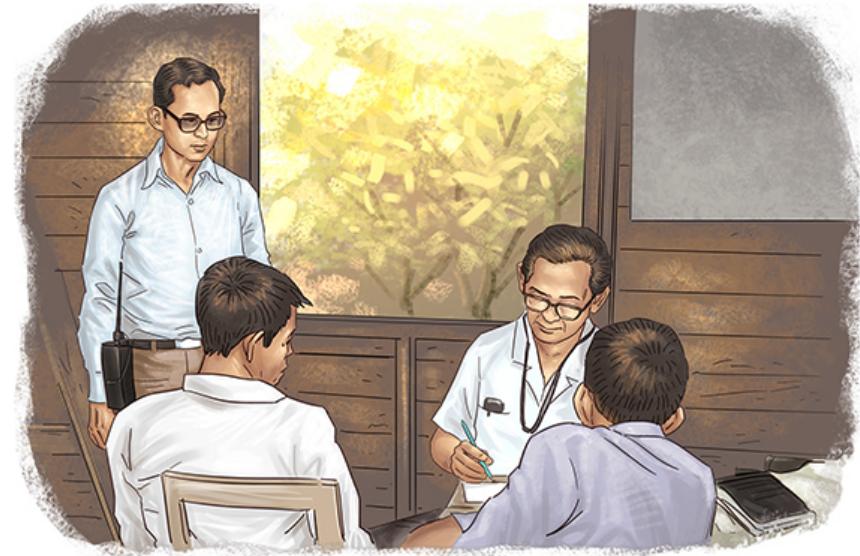
โครงการพระราชดำริทางด้านการแพทย์ มีขึ้นเมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๒ ในหลวงรัชกาลที่ ๙ เสด็จฯ ไปเยี่ยมเยียนโครงการชาวเขา ทรงพบว่าราษฎรที่นี่อรุ่งสเด็จฯ เจ็บป่วยกันมาก ทั้งยังมีความยากลำบากในการเดินทางไปรักษา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้คณบดีแพทย์ที่ตามเสด็จฯ ทำการตรวจรักษาประชาชนที่มีอาการเจ็บป่วย

นอกจากนี้โครงการหน่วยแพทย์พระราชทาน ยังมีการจัดอบรมหมอมุ่บ้านนั้น ๆ ให้รักษาพยาบาลแผนปัจจุบันอย่างถูกต้อง อบรมให้ราษฎรรู้จักการติดต่อกับหน่วยราชการเมื่อเจ็บป่วยรุนแรงเกินขีดจำกัด ซึ่งสามารถช่วยประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างดี

โครงการหน่วยทันตกรรมเคลื่อนที่พระราชทาน

ในหลวงรัชกาลที่ ๙ พระราชทานให้ตั้งโครงการนี้ขึ้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๒ พระองค์ทรงทราบว่าทันตแพทย์มือญี่ปุ่นอย่างมากและมีอยู่ตามโรงพยาบาลประจำจังหวัดเท่านั้น บางจังหวัดไม่มีทันตแพทย์อยู่เลย จึงพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์จัดซื้ออุปกรณ์ พร้อมอุปกรณ์และเครื่องมือทำฟัน มีหัวหน้าทีมทันตแพทย์โดยจัดส่งทันตแพทย์อาสามนักรอครองชัยเหลือ บ้าบัดໂโรคเกี่ยวกับฟัน ตลอดจนสอนการรักษาอนามัยทางช่องปากและพันแก่ประชาชนทุกครอบครัวที่ทรงเสด็จฯ ท้องถิ่นทุกรั้นดการ

โครงการแพทย์พิเศษตามพระราชประสงค์

เป็นโครงการที่ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงได้ศึกษาและปฏิบัติส่วนพระองค์กับผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาต่าง ๆ จนได้ผลดีแล้วจึงนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน

โครงการนี้เกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๗ เพื่อบรรเทาความเจ็บปวดของราษฎรที่นิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ อำเภอแวง จังหวัดนราธิวาส ซึ่งในขณะนั้น นิคมนี้มีสถานีอนามัยเพียงแห่งเดียว พระองค์จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงสาธารณสุขจัดแพทย์มุนเวียนเข้าไปบริการตรวจรักษา พร้อมด้วยแพทย์และเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลนราธิวาส และโรงพยาบาลสุไหงโก-ลก ออกไปปฏิบัติการสัปดาห์ละ ๒ ครั้ง เป็นประจำ

โครงการศัลยแพทย์อาสาราชวิทยาลัย

โครงการนี้ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ หลังจากที่ทรงเปิดโครงการแพทย์พิเศษตามพระราชประสงค์ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ แพทย์ที่อาสาสมัครซึ่งเป็นแพทย์อาชญาสิและมีประสบการณ์มาก เสิร์ฟให้ความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องมีศัลยแพทย์อาสาไปช่วยภูบดินงาน โรงพยาบาลประจำจังหวัดสกอนคร ครั้นเมื่อในหลวงรัชกาลที่ ๙ เสด็จฯ ประพระราชฐาน ประทับที่พระที่หนัก ภูพานราชนิเวศน์ จึงได้มีการศึกษาหาข้อมูล และความต้องการของโรงพยาบาล และห่วงงานต่าง ๆ ในด้านศัลยกรรม รวบรวมจัดทำนำเสนอศัลยแพทย์อาสา แล้วก่อตั้วิทยาลัยศัลยแพทย์ขึ้น

ภายหลังจากนั้น พระองค์ทรงรับวิทยาลัยศัลยแพทย์ไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ และเปลี่ยนชื่อเป็น “ราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย”

โครงการแพทย์ ชู คอ จมูก และโรคภัยแพ้พระราชทาน

โครงการพระราชดำริโครงการนี้จัดตั้งขึ้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยเริ่มจากในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงเห็นว่ามีรายภัยจำนวนมากที่ป่วยด้วยโรค ชู คอ จมูก และโรคภัยแพ้ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการรักษาจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดหน่วยแพทย์อาสาสมัครในโรคดังกล่าว ผลัดกันออกไปปฏิบัติหน้าที่ประจำโรงพยาบาลประจำวันที่เดียวกัน แห่งนี้ ได้รับการสนับสนุนจากโรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลประจำจังหวัดนครพนม โรงพยาบาลประจำจังหวัดสีมา และโรงพยาบาลประจำจังหวัดหนองคาย ผลัดเปลี่ยนกันมาปฏิบัติราชการชุดละ ๒ สัปดาห์ โดยเน้นที่จังหวัดราชวิถีก่อน ต่อมาได้ขยายการปฏิบัติงานไปยังจังหวัดสกลนคร และโรงพยาบาลค่ายการวิลัง จังหวัดเชียงใหม่

โครงการอบรมหมู่บ้านในพระราชประสงค์

ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงเล็งเห็นว่าปัญหาด้านการแพทย์และสาธารณสุขเกิดจากการที่ราษฎรไม่ได้รับการรักษาพยาบาลที่ถูกต้อง อีกทั้งยังไม่มีสถานพยาบาลอยู่ใกล้ หรือบ้านที่เกิดจากการอุบัติภัยน้ำ อาหารที่ไม่ถูกสุขาลักษณะ

ด้วยเหตุนี้จึงมีพระราชดำริจัดตั้งโครงการอบรมหมู่บ้านในพระราชประสงค์ โดยคัดเลือกคนในหมู่บ้านต่าง ๆ มาเข้ารับการฝึกอบรมด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การรักษาโรคอย่างง่ายเพื่อให้หมู่บ้านเหล่านี้สามารถช่วยเหลือประชาชนในหมู่บ้านได้อย่างถูกวิธี

โรงเรียนแพทย์แผนโบราณ วัดพระเชตุพน (วัดโพธิ์)

โครงการอบรมปฐมพยาบาลเบื้องต้น และการช่วยคอลดฉุกเฉิน

เนื่องจากในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงเป็นหัวของสภานิกรในเรื่องปัญหาการจราจร จังพระราชทานแนวทางปฏิบัติให้แก่ตำรวจเพื่อเป็นแนวคิดไปใช้ในการช่วยเหลือที่น้องประชาชน และพระราชทานทุนจากพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ในการจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ รถจักรยานยนต์พ้อมอุปกรณ์อันมีความสะดวก และพัฒนาบุคลากรเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาการจราจร อันจะบรรเทาความเดือดร้อนของสภานิกรได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยโครงการนี้เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๓๖ เรื่อยมา

นอกจากปัญหาที่เกิดจากสภาพการจราจรแล้ว ยังพบความเดือดร้อนของประชาชนซึ่งต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน เช่น การนำผู้ป่วย ผู้บาดเจ็บ หญิงใกล้คลอดส่งโรงพยาบาล รวมถึงการคอลดฉุกเฉิน ดังนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรต้องได้รับการฝึกอบรมให้เกิดทักษะ ความรู้ ความชำนาญเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และการทำคอลดฉุกเฉิน เพื่อนำไปช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนด้วย

การแพทย์แผนไทยและการนวดแผนโบราณ มีประวัติความเป็นมาคู่กับชาติไทยมาแต่โบราณ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ทรงโปรดเกล้า ให้ปฏิสังขรณ์ “วัดโพธาราม” หรือ “วัดโพธ์” ขึ้นเป็นพระราชอารามหลวง ทรงให้ร่วบรวมตำรายา ถูกซึ้งดัดตน ตำราการนวด และให้เจ้ารักไว้ตามศาลารายเพื่อให้ประชาชนได้ศึกษา

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๓๓๕ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ทรงให้บูรณะวัดโพธ์ใหม่ ทรงให้ห่อล้อมรูปถวายดัดตนเป็นโลหะ และทรงให้ร่วบรวมตำราการนวดและตำราการแพทย์เจ้ารักในวัดโพธ์ เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนศึกษาและนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์

แก้เกียจ (เมื่อยขบ) - ถูกยืกมันจะเกียจยืกตัวตัวได้ แต่แก้ เกียจหาย

แก้เอวขาดขา - ถูกยืกสั้นไปทางขวา ตัวตัวหักเอวหักขา ตึงเนื้อย หายชา

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระปิยมหาราชทรงโปรดเกล้าฯ ให้แพทย์หลวงจัดสังคายนา และแปลตัวร่างแพทย์ จากภาษาบาลีและสันสกฤตเป็นภาษาไทย เรียก “ตำราแบบนวดฉบับหลวง”

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ มีการออกพระราชบัญญัติการแพทย์ (การประกอบโรคศิลปะ) โดยแบ่งการแพทย์เป็น ๒ แผน คือ 医แพทย์แผนปัจจุบัน และแพทย์แผนโบราณ โดยแพทย์แผนโบราณ แบ่งออกเป็น ๔ สาขา คือ สาขาวิชกรรมแผนโบราณ สาขากesiกรรมแผนโบราณ สาขາผดุงครรภ์แผนโบราณ และสาขานวดแผนโบราณ

ต่อมา มีการออกพระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะใหม่ (พ.ศ. ๒๕๗๙) หลังจากนั้นจึงมีการตัด สาขาการนวดแผนโบราณออก ในปี พ.ศ. ๒๕๘๘ ท่านเจ้าคุณพระธรรมวโรดม (ปุน ปุณณสิริ) ซึ่งต่อมาท่านได้เป็น สมเด็จพระอธิราชหัสดาคดญาณ สมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ ๗ ได้จัดตั้งสมาคมแพทย์แผนโบราณ และโรงเรียนแพทย์ แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ขึ้น โดยโรงเรียนได้เปิดสอนวิชาแพทย์แผนโบราณทั้ง ๓ สาขาวิชา ตามที่กฎหมายขณะนั้นกำหนด

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปยังวัดโพธิ์ คณะอาจารย์ได้นำทำรากของโรงเรียนฯ ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย พระองค์ทรงรับสั่งถามว่ามีการนวดสอนหรือไม่

จากกระแสพระราชดำรัสดังกล่าวเป็นผลให้มีการรวบรวมความรู้เกี่ยวกับการนวดมาจัดทำเป็นหลักสูตร และเริ่มเปิดสอนตั้งแต่วันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ โรงเรียนจึงมีการเรียนการสอนครบทั้ง ๔ สาขาวิชา มาจนถึงปัจจุบัน และวิชาการนวดแผนโบราณของไทยได้มีการพัฒนาต่อเนื่องจนมีเชื้อเสียงไปทั่วโลก

แบบอย่างด้านสุขภาพ

ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงเป็นแบบอย่างที่ดีของพสกนิกร ในเรื่องการดูแลรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง อยู่เสมอ ด้วยการทรงเล่นกีฬา เช่น สกีน้ำแข็ง สกีหิมะ ว่ายน้ำ เรือใบ แบดมินตัน ยิงปืน กอล์ฟเล็ก เป็นต้น

“เรือใบ” เป็นกีฬาพิเศษที่พระองค์สร้างความโดดเด่นด้วยพระปรีชาของพระองค์เองมานาน พระองค์ทรงคัวซัยการแข่งขันเรือใบประเภท OK ในการแข่งขันกีฬาแหลมทอง ครั้งที่ ๔ ที่ประเทศไทย ในวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

“แบดมินตัน” เป็นกีฬาอีกประเภทหนึ่งที่ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงสนพระทัย นอกจากจะทรงแบดมินตันเป็นการส่วนพระองค์แล้ว พระองค์ยังทรงสนพระทัยในการกีฬาแบดมินตันเป็นอันมาก ทรงสามารถวิเคราะห์ถึงการเล่น และรับสั่งวิจารณ์ถึงวิธีการเล่นของนักแบดมินตันระดับโลกแท้ๆ คนได้เป็นอย่างดี และทรงนำมารับประรุ่งเพื่อพัฒนาฝีมือ เทคนิคการเล่นของพระองค์เอง

รางวัลและพระเกียรติคุณระดับโลก ด้านการแพทย์และสาธารณสุข

ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงมีพระราชดำรัสในพิธีเปิดการประชุมใหญ่สัมมนาเรื่องการออกกำลังเพื่อสุขภาพ
วันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๒๓ ความว่า

“...ร่างกายของเรานั้น ธรรมชาติสร้างมาสำหรับให้ออกแรงใช้งาน มิใช่ให้อยู่เฉย ๆ ถ้าใช้แรงให้พอเหมาะสม
พอต่อสมรรถนะ เร่งร้ายก็เจริญแข็งแรง คล่องแคล่ว ดังนั้นผู้ที่ปกติทำงานโดยไม่ได้ใช้กำลัง หรือใช้
กำลังแต่น้อยจึงจำเป็นต้องหาเวลาออกกำลังกายให้พอเพียงกับความต้องการตามธรรมชาติเสมอ ทุกวัน...”

จากการที่ในรัชกาลที่ ๙ ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณด้านการแพทย์และการสาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ประจักษ์ทั้งในและต่างประเทศ พระองค์จึงทรงได้รับการทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลจากคณะบุคคล และสถาบันต่าง ๆ มากมาย

รางวัลเหรียญทองสาธารณะเพื่อมวลชน (Health-for-All Gold Medal)

วันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ องค์การอนามัยโลกทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลเหรียญทองสาธารณะเพื่อมวลชน (Health-for-All Gold Medal) ด้วยพระหัตถ์ในพระราชนิรันดร์ แด่ นางนปการ เพื่อประโยชน์ด้านการสาธารณสุขของประเทศไทย และเพื่อความอุทิศกิจดีของพสกนิกรชาวไทย

รางวัล The Partnering for World Health

วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๘ วิทยาลัยแพทย์รักษาโรคทรงอกรแห่งศรีรัชอเมริกาทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล The Partnering for World Health เพื่อแสดงความชื่นชมและสำนึกในพระวิริยะอุดสาหะที่ทรงสนับสนุนให้มีการป้องกันและรักษาโรคทรงอกรในประเทศไทย และเพื่อเทิดพระเกียรติที่พระองค์ทรงงานอย่างอุทิศพระวราภัยเพื่อสุขภาพและพลาنمายที่ดีของปวงชนชาวไทย

รางวัลหรือยุทธงเหติพระเกียรติ

วันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐ The International Council for Control of Iodine Deficiency Disorders (ICCIDD) ทูลเกล้าฯ ถวายหรือยุทธงเหติพระเกียรติ ในฐานะที่ทรงเป็นทั้งผู้นำ ผู้บุกเบิกและผู้ดำเนินงานโครงการควบคุมปัญหาการขาดสารไอโอดีนในประเทศไทย

ต่อมาวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑ สมทัณธองค์กรต่อต้านวัณโรคและโรคปอดนานาชาติ ทูลเกล้าฯ ถวายหรือยุทธงเหติพระเกียรติ ที่พระองค์ทรงห่วงใยสุขภาพปอดของประชาชนโลก

พระราชดำรัสด้านสาธารณสุข

รางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนาบุญย์

(Human Development Lifetime Achievement Award)

ในวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ เลขาธิการองค์การสหประชาชาติ ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนาบุญย์ (Human Development Lifetime Achievement Award) ในการที่พระองค์ทรงทุ่มเทให้แก่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของปวงชนชาวไทย

“...การรักษาความสมมูลน์แข็งแรงของร่างกาย เป็นปัจจัยของเศรษฐกิจที่ดีและสังคมที่มั่นคง เพราะร่างกายที่แข็งแรงนั้น โดยปกติจะอำนวยให้ สุขภาพจิตใจสมมูลน์ และเมื่อมีสุขภาพสมมูลน์ดี พร้อมทั้งร่างกายและจิตใจแล้ว ย่อมมีกำลังทำประโยชน์สร้างสรรค์เศรษฐกิจ และสังคมของบ้านเมืองได้เต็มที่ ทั้งไม่เป็นภาระแก่สังคมด้วย คือเป็นผู้แต่งสร้างมิใช่ผู้ถ่วงความเจริญ...”

พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๗๒

บรรณานุกรม

- เครื่องข่ายกาญจนากิจเขต. (ม.ป.ป.). ยามเย็น. สืบคันเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2561, จาก <http://kanchana.pisek.or.th/royal-music/yarmyen.html>.
- มูลนิธิชั้นพัฒนา. (ม.ป.ป.). โครงการสาธารณสุข (พ.ศ. 2510). สืบคันเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2561, จาก <http://www.tsdf.or.th/th/royally-initiated-projects/10778-โครงการสาธารณสุข-พ.ศ-2510/>
- มูลนิธิชั้นพัฒนา. (ม.ป.ป.). มูลนิธิชั้นน้ำหนึ่งพัฒนา (พ.ศ. 2498). สืบคันเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2561, จาก <http://www.tsdf.or.th/th/royally-initiated-projects/10803-มูลนิธิชั้นน้ำหนึ่งพัฒนา-พ.ศ-2498/>
- สงคราม ทรัพย์เจริญ. (2539). พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับงานป้องกันและรักษาโรคบ่อคอก. สืบคันเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2561, จาก <http://thaichest.net/2015-10-08-09-11-29>.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยติล็อต. (2560). อุ devastaphanithai 2560: เสิร์ฟเพล็กซ์บุณีประบาง สร้างสัมคมที่ไม่หดหู่ทึ่งกัน. กรุงเทพมหานคร: อภินันทร์พรัตน์ดังแอนด์พาร์ทเนอร์สจำกัด.
- สมาคมกีฬาเรือใบแห่งประเทศไทย. (2560). ตามรอย 'เรือใบ' ของในหลวง วังกาลที่ 9. สืบคันเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2561, จาก <https://www.tpba.or.th/kingofthailand>.
- สาธิ์ คุรุทอง. (2559). พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช: พระราชกรณียกิจด้านการแพทย์และสาธารณสุข เพื่อปวงชนชาวไทย. วชิรชัลสารและวารสารวชิรศาสตร์ของเมือง, 60 (4); 235-44.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2552). ระบบราชโองการ พระราชดำเนิน เกี่ยวกับการกีฬา. สืบคันเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2561, จาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/21636>.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2559). 'พ่อหลวง' กับวงการกีฬาไทย. สืบคันเมื่อ วันที่ 22 สิงหาคม 2561, จาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/33501>.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.). (มป.). โครงการอาคาร ที่ดินของคุณสมชาย. สืบคันเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2561, จาก <http://km.rdpb.go.th/Project/View/8585>.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.). (2555). พระเกียรติเกริเกิร. กรุงเทพมหานคร: อภินันทร์พรัตน์ดังแอนด์พาร์ทเนอร์สจำกัด.

